

”הרחיבי”

על ציווי ההרחבה, וגם: איך אנחנו משתלבים בכל זה?

מטרת היחידה:

להציג תמצית מעשית של תורת ארץ ישראל – קיום של חיי מעשה פעילים על פי התורה. יחידה זו הנה הסיכום היחיד האפשרי לשלושת היחידות הקודמות. אחרי שלמדנו על הציונות ועל תחילת ההתיישבות בארץ, ואנחנו צועדים לקראת תורת ארץ ישראל – מוטלת עלינו החובה לתרגם את הדברים בשטח. יחידה זו באה לנטרל את התירוצים, ולתת כלים מעשיים חשובים (מתורת הגר"א) יחד עם זריקת מרץ ומוטיבציה.

שלב א': כל אחד יכול (וצריך!)

ספר לחניכים שהיחידה מדברת על: ”מה ואיך כל אחד יכול לעשות בעניין ארץ ישראל”. חלק לחניכים את הקטע הבא:

איך לרצוח אידיאלים –

31 תירוצים וסיבות למה אני לא יכול לעשות את זה למרות שאני מבין שזה חשוב:

* זה יגרום לביטול תורה * אני קטן מידי בשביל זה * אני לא מספיק מתלהב * זה לא ניתן לביצוע * חשוב יותר לעשות חסדים * בחיים לא נקבל לזה תקציב * ההורים לא ירשו לנו * אנחנו חייבים להשקיע בלימודים * החברה לא ירצו לבא * אין לנו זמן בשביל זה * זה לא אופנתי * זה גדול עלינו * הבה נזמן ועדה * הכל יהיה בסדר גם בלי זה * הבה נהייה מציאותיים * כבר ניסו את זה קודם * אין ביכולתנו לעשות דברים משמעותיים * עדיף להשקיע בחינוך * אין לנו כסף בשביל זה * זו לא הבעיה שלנו * אני כבר מתנדב בבית זקנים * אילו זה היה משפיע היו עושים את זה מזמן * צו השעה זה להתעסק בתחום החברתי * זה לא בקונצנוס * הרב שלי לא אמר לי לעשות את זה * לא בשבילי, תודה * אני לא מתחבר לזה * אני שונא להתלכלך * הבגרויות מתקרבות * אנחנו גדולים מידי בשביל זה * גם ככה בסניף הזה כולם יודעים רק לדבר ונעלמים כשזה מגיע לביצוע *

ניתן גם לשחק את משחק הצעדים – לקבוצות שעדיין לא מכירות את המתודה הזאת. כמו כן ניתן להעביר את זה בוריאציות נוספות. העיקרון הוא שיש הבדל בין הרצוי, האידיאל, לבין המצוי- המעשה בפועל שנובע מיצר הרע וחולשה ובמיוחד בארץ ישראל, שיש בה הרבה ”סיבות טובות” כפי שראינו למעלה.

מהלך המשחק:

נבחר 5 נציגים (עדיף קופצניים או כאלה שלא שיתפו עדיין פעולה).

המדריך יסביר שהוא יאמר משפטים ומי שחושב ש:

- תמיד צריך לקיימם – יתקדם שני צעדים.
- לפעמים – יתקדם פעם אחת.
- אף פעם - יעמוד במקום.

המדריכה תציג כרטיסיות עם המשפטים לכל הכיתה.

צריך להכין משפטים הקשורים לעשייה בהקשר של ארץ ישראל (נספח _____). מסמנים את המקום שאליו הגיע עם סנדל אחד של הילדים. מחזירים אותם לקו ההתחלה. עכשיו שוב אני מקריאה משפטים – והכללים נשארו אותו הדבר, רק שעכשיו הם מתייחסים למצוי – כלומר, למה שאנחנו באמת מקיימים.

מסמנים את הקו השני בסנדל השני ושואלים את הילדים:

- מה אנחנו רואים פה? אנחנו רואים מה ההבדל בין הרצוי למצוי, בין מה שאנחנו חושבים שצריך להיות לבין מה שאנחנו עושים בפועל.
- מדוע יש כל כך הבדל בין מה שאנחנו מאמינים, לבין מה שאנחנו עושים?

- למה אנחנו לא מקיימים את מה שאנחנו מאמינים שצריך לעשות?

יפה. ועכשיו אחרי שהצלחנו לצלוח את כל ה"למה לא", נדבר על איך כן. הגר"א מאיר לנו שתי נקודות עקרוניות בנושא: חובת ההשתדלות ואחריה ציווי ההרחבה.

חובת ההשתדלות

שלב א': נספר את הסיפור על ר' זושא המופיע בנספח _____ .
נקיים דיון: ממה נבע הרצון שלהם לנסות את ר' זושא?

מה השתנה במציאות מכך שהם לא נתנו אוכל לר' זושא?

מה החסידים הבינו מכך שר' זושא קיבל אוכל בסופו של דבר?

מסקנה: התוכנית של הקב"ה בעולם תתקיים, יש מטרה ויש תוכנית. השאלה היא כמה נהיה שותפים עם א-ל. ככל שנתאמץ יותר, ככל שנקדם יותר את המציאות לפי רצון ה', כך יחסכו לנו יותר צרות וקשיים. לקו הסופי נגיע - "גאולה שלישית אין לה הפסק". השאלה היא האם בעיתה או באחישה. נרחיב בעניין:

"הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישה". ישעיה ס', כב'

כולנו מכירים את הנושא "בעיתה - אחישה" ובכל זאת, תזכורת קצרה:
חז"ל דורשים על הפסוק הזה (סנהדרין צ"ח): "זכו - אחישה - בענני שמיא. לא זכו - בעיתה - עני ורוכב על חמור".

ז"א שיש שתי צורות אפשריות לגאולה:

"**גאולת אחישה**" כשאנחנו, עם ישראל נחזור בתשובה ונהיה ראויים לכך - הקב"ה יגאל אותנו באותו רגע ע"י ניסים גדולים, אותות ומופתים.

אבל מה יקרה אם חס וחלילה לעולם לא נהיה ראויים? מבטיח לנו הקב"ה את "**גאולת בעיתה**". לגאולה יש מועד סופי ("דד לייך" בלעז) ואם ח"ו לא נחזור בתשובה לפני כן - הקב"ה יגאל אותנו בכל מקרה. אבל גאולה זו תהיה בסימן "עני ורוכב על חמור". ז"א בעוני, צער וייסורים, חלילה.

והנה צריך להבין שאפילו בתוך תהליך של "בעיתה", גם בתהליך הגאולה הטבעי, שחז"ל אמרו לנו שהוא יהיה קשה ("ייתי ולא אחמינה") יש בכוחנו להמתיק את הדינים ולהיגאל ברחמים. ומספר הרב משקלוב, תלמיד הגר"א בספר "קול התור":

"הרבה פעמים ראיתי את רבנו מסתובב בחדרו ומדבר בסערת רוח נוראה ואומר: "ריבוננו של עולם! האין לך דרך אמצעית בין "בעתה" לבין "אחישה"? אנו עומדים בכל תוקף על דברי הפשט הפשוט שבדברי הבטחתך - 'אני ה' בעתה אחישה' "

שלב ב':

נקריא את המדרש על ראובן ואהרון (נספח _____)

נקיים דיון: מה משתנה בהבנה שלהם שהם יודעים שהתורה כותבת על המעשים שלהם? מדוע התורה משייכת למעשים שלהם, לכאורה יותר ממה שהם עשו? (במיוחד אצל ראובן) מה זה יכול ללמד אותנו היום?

נסכס:

יש משמעות לכל מעשה. אסור שאדם יפטור את עצמו בטענה שהוא לא יכול לתקן את העולם. אתה יכול להקים גבעה - תקים. אתה יכול לחלק סטיקרים - תחלק. מה שאתה יכול תקדם אבל אל תגיד אני לא יכול הכל אז אני לא עושה כלום. החפץ חיים מביא משל מילדה שחזרה מהשוק עם קניות ושודד הפיל לה את השקיות עם הדברים והתחיל לגנוב לה דברים. כשהיא רואה את זה היא מתחילה לצעוק.

אומר לה מישהו מה את צועקת תנסי גם את לחטוף כמה שתוכלי כל דבר שתצליחי יהיה שלך. כך בכל דבר בחיים ובמיוחד בכל מה שקשור למצוות יישוב א"י שיש לה הרבה עיכובים. במקום לשבת ולא לעשות כלום צריך לחטוף ולעשות כמה שאפשר! ויש בכוחנו להמתיק את חבלי הגאולה ככל שנעשה יותר כך הקב"ה יצטרך לתת לנו פחות מכות לכוון אותנו לדרך. הסוד להמתקת הגאולה מצוי בתחילת הפסוק: "הקטון יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום". כל חלק שנעשה אנחנו - הקב"ה ישלים משלו לאלף(!) כל מעשה קטן וצעיר מצידנו יכול להפוך לעצום ורב. מצידנו דרושה בעיקר - השתדלות.

"לכל דבר שבקדושה יתעורר תחילה האדם. ואחר כך יעוררו מלמעלה, כעניין אברהם אבינו, תחילה יצא מעצמו ואחר כך נתעורר התעוררות גמורה."

הרמ"ק ("אור החמה" לח):

נסו להבין עם החניכים: מה היא התעוררות מלמטה? מה היא התעוררות מלמעלה? מה זה אומר עלינו היום? (ניתן להשוות לשבועה הרביעית) ושוב נחזור לדברי הרמ"ק: במקור מדובר על "כל דבר שבקדושה" וודאי שכשאנו מדברים על קדושת הקדושות - גאולת ישראל - על אחת כמה וכמה! השתדלות זהו המצב הנפשי והמוכנות הרוחנית שאנחנו צריכים להגיע אליהם. היזכרו בשבעת העיקרים מהיחידה הקודמת: השתדלות מכל מצב - מעוני, מיחידות, מחוסר מוצא. אנחנו משתדלים - זוהי נקודת המוצא. אבל לאן הולכים? ושוב נחזור אל תורת הגר"א.

